

EVOLUȚII ȘI TENDINȚE PE PIETELE PRODUSELOR OLEAGINOASE

Maria CARTAS

Rezumat

Piețele produselor oleaginoase se caracterizează, în sezonul 2013/2014, prin disponibilități sporite de marfă, reflectând creșterea mai rapidă a producției comparativ cu consumul, ca și majorarea stocurilor, atât în cazul semințelor oleaginoase, cât și în cazul uleiurilor vegetale și al făinurilor proteice. Mediile prețurilor pe primele 6 luni ale sezonului 2013/2014 au evoluat diferențiat, evidențiind o tendință generală de scădere.

*În ceea ce privește **perspectivele** pieței, analiza balanțelor anuale sugerează menținerea, cel puțin pe termen scurt, în absența unor factori conjuncturali perturbatori, a tendințelor manifestate în domeniul evoluției prețurilor în prima parte a sezonului.*

Cuvinte cheie: semințe oleaginoase, uleiuri vegetale, făinuri proteice, soia, rapiță, floarea soarelui, producție, consum, comerț, stocuri.

Clasificare JEL: Q13, Q21, N5

1. Seminte oleaginoase

Principalele tipuri de seminte oleaginoase produse și comercializate pe piața mondială sunt soia boabe, urmate la distanță de semințele de rapiță și cele de floarea soarelui, cele trei tipuri cumulând ponderi de peste 79% în producția mondială totală de seminte oleaginoase și peste 83% din consum.

Piața mondială a semințelor oleaginoase este dominată de **soia boabe**, cu ponderi de peste 56% în producția mondială, 58% în consumul mondial, 86% în schimburile internaționale și 87% în stocurile finale de seminte oleaginoase estimate pentru sezonul 2013/2014 (octombrie-septembrie). Pe locurile următoare se situează **semințele de rapiță**, cu ponderi de 14% în producția mondială și aproape 16% în consumul mondial în 2013/2014, și **semințele de floarea soarelui**, cu ponderi de 8,5% în producția mondială și peste 9% în consumul mondial în sezonul analizat.

Potrivit estimărilor Departamentului pentru Agricultură din SUA (*US Department of Agriculture*, april 2014), **producția mondială de seminte oleaginoase** a continuat să crească în sezonul 2013/2014, înregistrând o majorare de 6,3% per total, creștere medie depășită în cazul producției de soia boabe (+6,5%), dar mai ales în cazul producțiilor de seminte de rapiță (+11,8%) și de floarea soarelui (+19%).

Consumul (măcinările) de seminte oleaginoase a crescut continuu după 2010/2011, cu o majorare sezonieră de 3,2% per total seminte oleaginoase în 2013/2014 (față de 6,3% în cazul producției). Structura consumului de seminte oleaginoase evidențiază ponderea dominantă deținută de **soia boabe**, de 58,4% din total seminte oleaginoase, al cărei consum a înregistrat o creștere sezonieră de 4,4%. **Semințele de rapiță** se situează pe locul doi, cu o pondere de 15,8% în consumul total de seminte oleaginoase și o creștere sezonieră a consumului de 3,8%, iar consumul **de seminte de floarea soarelui** ocupă locul următor, cu o pondere de 9,2% în totalul consumului mondial de seminte oleaginoase și o creștere sezonieră de 15,8% - cea mai importantă creștere a consumului din totalul semințelor oleaginoase.

În ceea ce privește **comerțul internațional cu seminte oleaginoase**, estimările USDA (USDA, april 2014) indică o majorare sezonieră de circa 10% per total, toate tipurile principale analizate înregistrând creșteri inferioare mediei, cu excepția tranzacțiilor internaționale cu **semințe de floarea soarelui**, care au înregistrat majorări remarcabile, de 47,5% la import și 38,5% la export. Ponderea dominantă în comerțul cu seminte oleaginoase este deținută de **soia boabe**, cu

peste 86% din totalul schimburilor de semințe oleaginoase, iar atât exporturile cât și importurile de soia boabe au depășit nivelul din sezonul anterior, cu 7,5% și respectiv 10%.

Stocurile finale de semințe oleaginoase depășesc cu peste 15% nivelul din sezonul anterior (încheiat în septembrie 2013) (Tabelul nr. 1). Creșteri sezoniere remarcabile au înregistrat **semințele de rapiță** (76%) și cele de **floarea soarelui** (peste 62%), cu mențiunea că stocurile respective sunt relativ modeste ca dimensiuni, cu niveluri de 5,81 milioane tone și, respectiv, 3,83 milioane tone. Ponderea majoritară în cadrul stocurilor de semințe oleaginoase este deținută de stocurile de **soia boabe**, cu un volum de peste 70 milioane tone, respectiv 87% din total, și care au înregistrat o creștere de 22% față de sezonul anterior.

Tabelul nr. 1. Balanța mondială a semințelor oleaginoase
- milioane tone -

	2011/201	2012/201	2013/201	+/-%	5/4
	2	3	4		
1	3	4	5		6
Producție	447,30	474,56	504,30		+6,3
Importuri	111,84	112,72	123,83		+9,8
Exporturi	111,48	113,67	125,41		+10,3
Măcinări	395,84	396,67	409,49		+3,2
Stocuri finale	65,38	69,95	80,74		+15,4

Sursa: USDA, FAS, Oilseeds: World Markets and Trade, aprilie 2014; calcule autor.

Media **prețurilor la principalele tipuri de semințe oleaginoase** în primele 6 luni (octombrie-martie) ale sezonului 2013/2014 evidențiază o tendință generală de scădere față de perioada comparabilă precedentă, mai pronunțată la semințele de floarea soarelui (-26,8%), urmate de semințele de rapiță (-16%) și, la distanță, de soia boabe (-5,7%), acestea din urmă deținând însă ponderea dominantă pe piața semințelor oleaginoase.

Scăderea prețurilor semințelor oleaginoase se bazează pe evoluția favorabilă a disponibilităților și a ofertei de semințe oleaginoase, în general, atât în cazul semințelor oleaginoase per total, cât și în cazul semințelor de soia, floarea soarelui și rapiță. În 2013/2014 s-au majorat suprafețele cultivate, stocurile inițiale (de la începutul sezonului) au fost mai mari față de sezonul precedent, producția și importurile au înregistrat de asemenea creșteri substanțiale, sporurile de producție au fost mai mari decât cele ale consumului, permițând astfel atingerea unor niveluri sensibil sporite ale stocurilor finale (de la sfârșitul sezonului), care se situează în apropierea nivelului record înregistrat în ultimele 14 sezoane.

Principalele țări producătoare de soia și-au majorat nivelul producțiilor în 2013/2014. Statele Unite, principalul producător mondial de soia, și-a majorat

producția cu peste 8%, la 89,5 milioane tone, reprezentând 31,3% din total mondial în 2013/2014. Brazilia, al doilea mare producător, și-a sporit producția după sezonul 2011/2012, apropiindu-se de primul loc, la o distanță de 1,2 puncte procentuale, cu un volum de 88,5 milioane tone (+7,9% față de sezonul precedent și o pondere de 31% din producția mondială) în 2013/2014. Urmează Argentina, cu o producție de soia boabe de 54 milioane tone (+9,5%), respectiv 18,19% din totalul mondial. Cele 3 țări concentrează peste 80% din producția mondială de soia. Dacă adăugăm China (4,2% din producția mondială de soia) și India (4,1%), numai 5 țări cumulează aproape 90% din total.

Gradul de concentrare este ridicat și în cazul **consumului mondial de soia**: numai patru țări concentrează 78,5% din total, respectiv China 28,55%, SUA 19,2%, Brazilia 15,5% și Argentina 15,3%, iar împreună cu UE 5,1 % și India 2,7% totalizează peste 86%.

Principalii **exportatori** sunt Brazilia - 41,5% și SUA - 38,4%, urmate la distanță de Argentina - 7,2% din total mondial. **Principalul importator** este China, cu importuri în creștere în ultimele 4 sezoane, la un volum de 69 milioane tone (aproape 66% din totalul mondial) în 2013/2014, cu 15% mai mare ca în sezonul anterior și cu +37% mai mare ca în 2009/2010. Uniunea Europeană se situează pe locul următor, cu importuri de 12,3 milioane tone în 2013/2014 (-1,7% față de sezonul anterior), reprezentând 11,7% din importul total mondial.

Principalii deținători de **stocuri** sunt Argentina, Brazilia și China, cu stocuri în creștere față de sezonul anterior, reprezentând 42,2%, 27,1% și, respectiv, 19,4% din totalul mondial, însumând aproape 89% din același total.

2. Uleiuri vegetale

Principalele tipuri de uleiuri vegetale produse și comercializate pe plan mondial sunt:

- **uleiul de palmier** - cu ponderi de 34,6% din producția mondială de uleiuri vegetale, 36,8% din consumul mondial, 63,6% din total importuri și 62,2% din total exporturi de uleiuri vegetale în sezonul 2013/2014;

- **uleiul de soia** - 26,4% din producția mondială, 26,9% din consum, 13% din importuri și 13,3% din exporturi;

- **uleiul de rapiță** - 15,2% din producție, 15% din consum, 5,7% din importuri și 5,8% din exporturi;

- **uleiul de floarea soarelui** - 9,3% din producția mondială de uleiuri vegetale, 8,8% din consum, 9,5% din importuri și 10,1% din exporturile mondiale de uleiuri vegetale în sezonul 2013/2014.

Cele 4 tipuri de uleiuri concentrează 85,5% din producția mondială totală de uleiuri vegetale, 87,5% din consumul total, și 91-92% din totalul schimburilor internaționale cu uleiuri vegetale în sezonul 2013/2014.

Potrivit estimărilor Departamentului pentru Agricultură din SUA (US Department of Agriculture, april 2014), **producția mondială totală de uleiuri vegetale** a continuat să crească în sezonul 2013/2014, înregistrând o majorare de 5,1% față de sezonul precedent. Cel mai rapid a crescut producția de ulei de floarea soarelui (+15,8%), uleiurile de palmier, soia și rapiță înregistrând creșteri inferioare mediei pe total producție de uleiuri vegetale.

Consumul s-a înscris, de asemenea, în tendința ascendentă din ultimele sezoane, cu o creștere sezonieră de 4,0% (inferioară creșterii de 5,1% a producției mondiale), reflectând în principal creșterea consumului de ulei de floarea soarelui (+8,4%), ca și o creștere superioară mediei pe total consum de uleiuri vegetale, respectiv de 4,5%, a consumului de ulei de soia, care reprezintă aproape 27% din consumul mondial de uleiuri vegetale.

Creșterea mai lentă a consumului față de producție a favorizat menținerea excedentului pe piață și creșterea lui cu circa 82% față de sezonul precedent, la 4,34 milioane tone uleiuri vegetale, din care 4,07 milioane tone reprezintă: ulei de palmier (1,52 milioane tone sau 35% din total excedent de uleiuri vegetale), ulei de floarea soarelui (1,12 milioane tone sau 25,8% din total), ulei de rapiță (1,1 milioane tone sau 25,3% din total) și ulei de soia (0,33 milioane tone). (Tabelul nr.2)

Tabelul nr. 2. Balanța uleiurilor vegetale pe plan mondial
- milioane tone -

Total mondial	2011/12	2012/13	2013/14 ^{e)}	2014/13 %
0	2	3	4	5
Producție	157,41	160,71	168,98	+ 5,1
Consum intern	152,76	158,33	164,64	+ 4,0
Export	63,39	67,45	69,53	+3,1
Import	61,64	64,84	67,50	+4,1
Stocuri finale	17,94	17,71	20,32	+14,7
Balanță Prod/Cons (total)	+4,65	+2,38	+4,34	

Sursa: USDA e) estimat;

Sursa: USDA, FAS, Oilseeds: World Markets and Trade – aprilie 2014; calcule autor.

Stocurile inițiale, de la începutul sezonului, deși au scăzut (-1,3%) față de sezonul precedent, s-au menținut la peste 17 milioane tone (17,71 milioane tone comparativ cu 17,94 milioane tone în 2012/2013), nivelurile din cele două sezoane fiind cele mai ridicate din ultimele 14 sezoane.

Schimburile internaționale cu uleiuri vegetale s-au caracterizat prin continuarea tendinței de creștere din ultimele sezoane, creșterea anuală fiind de 3,1% la export și 4,1% la import, în ambele cazuri reflectând în principal creșterea schimburilor cu ulei de floarea soarelui (peste 29%). Schimburile cu ulei de floarea soarelui s-au majorat aproape continuu în ultimele sezoane, înregistrând +55,5% la export și +75,3% la import, în intervalul 2010/11-2013/14, majorându-și ponderea în total schimburi de uleiuri vegetale cu 3-4 puncte procentuale, la circa 10% din total în 2013/2014.

Chiar dacă a înregistrat o creștere inferioară mediei la nivelul schimburilor totale cu uleiuri vegetale, uleiul de palmier continuă să se mențină de departe pe primul loc ca tip de ulei vegetal comercializat pe piața mondială, cu un volum de circa 43 milioane tone (circa 63% din volumul fizic al schimburilor totale cu uleiuri vegetale pe plan mondial). Evoluția din ultimele sezoane evidențiază, totodată, creșterea continuă a volumului fizic al acestor schimburi (+ 17-18% între 2010/2011-2013/2014), însoțită de o creștere ușoară, cu 1-2 puncte procentuale, a ponderii în totalul schimburilor mondiale cu uleiuri vegetale.

Prețurile la uleiuri au tins în general să scadă: la uleiul de soia, uleiul de rapiță și uleiul de floarea soarelui au continuat, în primele 6 luni ale sezonului 2013/2014 (respectiv octombrie-martie), tendința descendentă din 2011/2012 și 2012/2013, cu medii lunare inferioare celor înregistrate în primul semestru al sezonului precedent (-15,1% la ulei de soia, -16,7% la ulei de rapiță și -22,9% la ulei de floarea soarelui), în timp ce uleiul de palmier a înregistrat o tendință ușor ascendentă (+3,1%). Principali factori care au contribuit la declinul prețurilor sunt creșterea mai rapidă a producției față de consumul intern și nivelul record al stocurilor inițiale.

În ceea ce privește **principalii producători de pe piața mondială a uleiurilor vegetale aceștia** sunt Indonezia (21% din totalul mondial), China (13,7%), Malaezia (12,7%), UE-27 (10,1%), SUA (6%), Argentina și Brazilia (cu câte 4,7% fiecare), însumând 72,9% din total.

Indonezia, principalul producător de uleiuri vegetale, cu o producție în creștere în ultimele sezoane (+30,6% în intervalul 2010/2011-2013/2014) și o pondere de peste o cincime din producția mondială în sezonul analizat, este și principalul exportator, cu un export de asemenea în creștere (+28,1% în același interval), ajungând la o pondere de 34% din total.

China, al doilea mare producător de uleiuri vegetale pe plan mondial, și-a sporit continuu producția în intervalul 2010/2011-2013/2014 (+21,4%), dar și consumul (+18,8%), fiind principalul consumator de uleiuri vegetale al lumii, cu o pondere de aproape 20% din consumul total. Cu un raport consum/producție supraunitar, respectiv un deficit de peste 8 milioane tone pe sezon și în creștere în ultimele sezoane, ajungând la 9,8 milioane tone în 2013/2014, China este și un mare importator, ocupând locul doi, la concurență cu India (primul loc), cu o pondere de aproape 15,6% în 2013/2014.

Malaezia, al treilea mare producător de uleiuri vegetale (12,7% din total mondial), ocupă locul doi ca exportator, după Indonezia, cu o pondere de aproape 27% din totalul mondial. Această țară este un exportator net major.

În ceea ce privește **situația pe principalele tipuri de uleiuri**, principalii producători de **ulei de palmier** sunt Indonezia (31 milioane tone în 2013/2014) și Malaezia (19,2 milioane tone), cu ponderi individuale de 53% și, respectiv, 32,8% în producția mondială de ulei de palmier (aproape 86% împreună) și modificări procentuale sezoniere de +8,8% și, respectiv, -0,6%. Aceste două țări sunt și principalii exportatori de ulei de palmier, cu 21,3 milioane tone și, respectiv, 17,5 milioane tone și cote covârșitoare ale exportului în producție (68,7% Indonezia și 91,1% Malaezia). Principalele țări consumatoare sunt: India (16,1% din totalul mondial în 2013/2014), Indonezia (14,9%), ambele țări sporindu-și continuu consumul în ultimele trei sezoane, și China (11,6%). Uniunea Europeană și-a majorat continuu consumul de ulei de palmier (+23% față de 2010/2011), ajungând la 6 milioane tone anual și o pondere de 10,6% din totalul mondial, volum acoperit exclusiv din importuri.

Principalele țări producătoare de **ulei de soia** sunt: China (12,2 milioane tone în 2013/2014, 27% din totalul mondial), SUA (8,9 milioane tone, 20%), Brazilia (7,1 milioane tone, 16%), Argentina (aproape 7 milioane tone, 15,6%), cele patru țări însumând o pondere de 78,6% din producția mondială de ulei de soia. În ceea ce privește consumul, pe primul loc se situează China (13,6 milioane tone, 30,8% din totalul mondial), fiind urmată la distanță de SUA (8,4 milioane tone, 19%), Brazilia (5,7 milioane tone, 13%), India (3 milioane tone, 6,8%). Argentina este principalul exportator de ulei de soia, cu 4,5 milioane tone în 2013/2014 și, respectiv, 48,5% din totalul mondial, iar pe locul următor se situează Brazilia, cu 1,45 milioane tone (pondere de 15,6%). Principalii importatori sunt China (1,47 milioane tone, 16,7% din total mondial) și India (1,23 milioane tone, 14%). Uniunea Europeană are o producție de ulei de soia de 2,24 milioane tone în 2013/2014 (-3,3% față de sezonul anterior; 5% din producția

mondială) și un consum de 1,77 milioane tone (+7,2%; 4% din consumul mondial); exportul este estimat la 750 mii tone (-26% față de sezonul precedent).

Producția de **ulei de floarea soarelui** în 2013/2014 este estimată cu 18% peste nivelul din sezonul anterior, creștere la care contribuie sporirea producțiilor individuale la toți marii producători: Ucraina (+ 28,6% față de sezonul precedent; pondere de peste 29% din producția mondială), Federația Rusă (+21,8%; 23,8% din producția mondială), Argentina (+18%; 7,3% din producția mondială), Uniunea Europeană (+6%; pondere 18,4%). Creșterea consumului de ulei de floarea soarelui este de numai 9% (față de 18% în cazul producției), iar principalii consumatori sunt Uniunea Europeană (+1,8%; 25% pondere în total mondial), Federația Rusă (+2,8%; pondere 14,9%), Turcia (+13,7%; pondere 7,7% în 2013/2014). Principalii exportatori sunt Ucraina (+15,9% față de sezonul anterior; 54% din exportul mondial) și Federația Rusă (+64%; 22% din export mondial). Uniunea Europeană este principalul importator de ulei de floarea soarelui, cu o pondere de 16% în totalul importului mondial și o creștere a producției de 6% față de sezonul anterior, fiind urmată de Turcia, cu o pondere de 14,4 % și o creștere sezonieră de 14%.

3. Făinuri proteice

Structura producției, consumului și schimburilor internaționale cu făinuri proteice, la nivel mondial, evidențiază **poziția dominantă a făinii de soia**, cu ponderi de circa 67% în producția și consumul mondial total de făinuri, circa 74% în totalul comerțului internațional cu aceste produse și peste 84% din stocurile estimate pentru finalul sezonului, în 2013/2014.

Pe locurile următoare și la mare distanță se situează **făina de rapiță** - cu ponderi de circa 13,7% în producția și consumul mondial de făinuri proteice, circa 6,7% în schimburile internaționale și 4% în stocurile finale, și **făina de semințe de floarea soarelui** - cu ponderi de peste 5,7% în producție și consum, peste 7,3% în comerțul internațional și 5% în stocuri, în 2013/2014.

Cele 3 tipuri de făinuri concentrează peste 87% din producția, consumul și comerțul mondial cu făinuri proteice și peste 93% din stocurile finale estimate pentru sezonul 2013/2014.

Potrivit datelor estimative publicate de Departamentul Agriculturii din SUA (United States Department of Agriculture, USDA) în raportul său „Oilseeds: World Markets and Trade”, aprilie 2014 (US Department of Agriculture, april 2014), piața mondială a făinurilor proteice în 2013/2014 este caracterizată prin creșterea mai rapidă a producției (+4,5%) comparativ cu consumul (+3,8%) și o creștere de

aproape 52% a excedentului producție/consum, la 6 milioane tone. Stocurile finale sunt estimate, de asemenea, să crească, cu 15,4%. Majorarea schimburilor internaționale, cu 7-8%, a fost însoțită de o evoluție diferențiată a prețurilor pe piețele internaționale.

Evoluția prețurilor internaționale la principalele tipuri de făinuri proteice evidențiază o tendință generală de creștere în 2012/2013 față de 2011/2012 (+16,7% la făina de soia, + aproape 20% la făina de rapiță, + 21% la făina de floarea soarelui, +23,7% la făina de pește și +20,8% la făina de semințe de bumbac), tendință care a continuat în primul semestru al sezonului 2013/2014 la făinurile de soia (+5%) și de semințe de bumbac (+15,2%), în timp ce la alte făinuri s-au înregistrat scăderi (-8,5% la făina de rapiță, -2,7% la făina de floarea soarelui, -12,7% la făina de pește).

Balanța mondială a făinurilor proteice (Tabelul nr. 3) evidențiază o tendință generală de creștere în 2013/2014 față de sezonul precedent.

**Tabelul nr. 3. - Balanța mondială a făinurilor proteice
în perioada 2011/2012 - 2013/2014**

- milioane tone -

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	+/- %col.5/.4
1	3	4	5	6
Producție	267,34	268,13	280,20	+4,5
Consum	262,98	264,18	274,20	+3,8
P - C	+4,36	+3,95	+6,00	+51,9
Export	80,14	78,01	83,39	+6,9
Import	77,43	72,60	78,68	+8,4
Stocuri finale	12,70	11,22	12,95	+15,4

Sursa: USDA, FAS, Oilseeds: World Markets and Trade - aprilie 2014; calcule autor.

Astfel, **producția mondială de făinuri proteice** înregistrează, per total făinuri, o creștere de 4,5%, la 280,20 milioane tone, devansând creșterea consumului (+3,8%, la 274,20 milioane tone). Producția de făinuri proteice a crescut aproape continuu (cu excepția 2008/2009) începând din 2000/2001, înregistrând o majorare de peste 60% pe ansamblul perioadei, comparativ cu o creștere de aproape 57% a consumului.

Excedentul producție/consum înregistrează o creștere de 51,9%, ajungând la 6 milioane tone în 2013/2014, cel mai ridicat nivel din ultimele 5 sezoane caracterizate prin niveluri de producție mai mari comparativ cu cele ale consumului. O analiză pe termen lung indică niveluri superioare ale producției față de consum pe ansamblul perioadei 2001/2002-2013/2014, cu excepția a 2 sezoane în care consumul a depășit producția, nivelul deficitului fiind, și atunci,

scăzut, respectiv 2002/2003, - 0,46 milioane tone, și 2008/2009, - 0,30 milioane tone.

Stocurile finale înregistrează o creștere sezonieră de 15,4%, ajungând la un volum de 12,95 milioane tone, nivel record pentru ultimele 14 sezoane și cu peste 38,6% mai mare decât recordul anterior, înregistrat în 2006/2007. De menționat faptul că, înainte de sezonul 2010/2011, nivelul stocurilor finale s-a situat între 7 și 8,5 milioane tone, cu 2 excepții (2007/2008 - 9,04 milioane tone și 2006/2007 - 9,34 milioane tone).

Analizând **evoluția pieței făinurilor proteice după structura pe tipuri de făinuri**, în cadrul producției totale de făinuri proteice, cele mai mari creșteri înregistrează **producția de făină de semințe de floarea soarelui** (+14,9%), care deține însă o pondere de numai 5,9% din totalul producției mondiale de făinuri proteice, urmată de producția de **făină de pește** (+10,1%), cu o pondere de 1,6% din totalul menționat. Producția de **făină de soia**, deținând ponderea majoritară de peste 67% din total, a înregistrat o creștere egală cu media pe totalul producției de făinuri, de 4,5%. Celelalte tipuri au înregistrat creșteri inferioare mediei, și menționăm **făina de rapiță**, deținătoarea locului doi ca pondere în producție, de 13,6% din total, cu o creștere sezonieră de 3,5%, și chiar scădere (**făina din semințe de bumbac**).

În cazul **consumului**, cea mai mare creștere înregistrează consumul de **făină de pește** (+15,8% față de creșterea medie de 3,8% înregistrată pe ansamblul consumului mondial de făinuri proteice, dar acesta deține o pondere de numai 1,8% în totalul consumului analizat), urmat de consumul de **făină din semințe de floarea soarelui** (+7,8%, pondere în consum total de 5,7%). Consumul de **făină de soia** crește cu 4,2%, atingând o pondere de peste 67% în consumul total de făinuri proteice, iar consumul de **făină de rapiță** (13,7% din consumul total analizat) crește cu numai 1,4%, în timp ce consumul de **făină din semințe de bumbac** scade cu 2,3%, deținând o pondere de 5,6% din consumul total.

Structura **schimburilor internaționale** cu făinuri proteice evidențiază o tendință generală de majorare - cu excepția schimburilor cu **făină din semințe de bumbac** (-6,3%) - cu o creștere medie pe total consum de 7-8%, depășită de creșterea înregistrată de schimburile cu **făină din semințe de floarea soarelui** (+circa 25%; pondere de 6-7% din total) și de schimburile cu **făină de pește** (+circa 23%; pondere de sub 3,5% din totalul schimburilor analizate), care au înregistrat majorări remarcabile. Schimburile cu **făină de soia**, cu o pondere majoritară, de aproape 74% din totalul schimburilor analizate, s-au majorat cu peste 6-8% (export-import).

Stocurile finale de făinuri proteice constau preponderent din stocurile de **făină de soia** (84,3% din total), majorate cu 11,6% față de sezonul precedent. Creșteri remarcabile au înregistrat stocurile de **făină de rapiță** (+92,5%) și de **făină din semințe de floarea soarelui** (+30%), acestea deținând 4% și, respectiv, 5% din totalul stocurilor analizate. Au înregistrat scăderi stocurile de **făină din semințe de bumbac** (11,7%) și în special cele de **făină de pește** (43,3%), ambele cu ponderi individuale de peste 1% din total.

În ceea ce privește distribuția făinurilor proteice pe plan mondial, **principalele țări producătoare** sunt: China (26,4% din total), SUA (13,8%), Brazilia (10,8%) și Argentina (10,6%), toate cu producții mai mari comparativ cu sezonul precedent, cele mai mari creșteri înregistrându-se în Brazilia (+8%) și Argentina (+9,5%). Cele patru țări cumulează 61,6% din producția mondială de făinuri proteice în 2013/2014, pe locul următor situându-se UE, cu o pondere de 9,7% și o producție în ușoară scădere (-0,3%) în sezonul analizat.

Principalele țări consumatoare sunt: China (27% din totalul mondial), UE (18,9%) și SUA (11,7%), însumând 57,6% din total, urmate de Brazilia (5,8%), India (4,7%), Mexic, Thailanda și Japonia - cu câte 2% fiecare, Indonezia (1,8%) și Rusia (1,7%), totalizând aproape 78% din total. Toate țările menționate și-au majorat consumul în sezonul analizat: China înregistrează o creștere de 4,7% (superioară mediei mondiale, de 3,8%, dar și creșterii producției naționale de făinuri proteice, de 3,8%); cele mai mari creșteri înregistrează Indonezia (+11,3), Japonia(+9,1%) și India (+9,0%).

În ceea ce privește participarea la **schimburile internaționale cu făinuri proteice**, trei țări - Argentina (33,3% din total mondial), Brazilia (16,8%) și SUA (12,2%) - concentrează peste 62% din **exportul mondial** de făinuri proteice, urmate de India (5,3%) și Ucraina (5%). **Importul mondial** de făinuri proteice este concentrat în proporție de o treime în Uniunea Europeană, care este urmată la distanță de un grup de 5 țări - Indonezia, Thailanda, Coreea de Sud, SUA și Vietnam - cu ponderi cuprinse, în ordine descrescătoare, între 4,9-4,2% fiecare.

Principalele țări deținătoare de **stocuri** de făinuri proteice sunt Argentina (38,3% din total) și Brazilia (22,6%).

Făina de soia deține ponderea majoritară în producția, consumul, schimburile internaționale și stocurile de făinuri proteice pe plan mondial. Principalele țări **producătoare** de făină de soia sunt: China 54,1 milioane tone, 28,7% din totalul mondial; SUA 36,4 milioane tone, 19,3%; Brazilia 28,9 milioane tone, 15,3%; Argentina 28,5 milioane tone, 15,1% din totalul mondial în 2013/2014. Principalele țări **consumatoare** de făină de soia sunt: China 53,1 milioane tone, 28,8% din totalul mondial; UE 28 milioane tone, 15%; SUA 26,7

milioane tone, 14,4%; Brazilia 14,5 milioane tone, 7,8%, în 2013/2014. Principalii **exportatori** sunt: Argentina 27,3 milioane tone, 44% din totalul mondial; Brazilia 14 milioane tone, 22,8%; SUA 9,9 milioane tone, 16% în 2013/2014, cu ponderi ale exportului în producția țărilor respective de 99%, 47% și, respectiv, 27% în 2013/2014. Uniunea Europeană este cel mai mare **importator**, cu un volum de 19,1 milioane tone, 32,8% din importul mondial, în 2013/2014, și este urmată (în ordine descrescătoare, cu importuri exprimate în milioane tone) de Indonezia 3,6, Thailanda 3,2, Vietnam 2,95, Iran 2,4, Japonia 2,2, Filipine 2,0 etc. **Stocurile** finale de făină de soia, estimate la 10,9 milioane tone în 2013/2014, în scădere ușoară față de sezonul precedent, sunt concentrate în proporție majoritară în Argentina (4,7 milioane tone, 43,3% din totalul mondial) și Brazilia (2,9 milioane tone, 26,8%).

Uniunea Europeană este producătoare și consumatoare de făinuri proteice, deținând ponderi de 9,7% în producția mondială și 18,9% în consum. Potrivit cifrelor estimate pentru sezonul 2013/2014, cu o producție de 27,32 milioane tone și un consum de 51,75 milioane tone, UE înregistrează un deficit de 24,43 milioane tone și, în consecință, se plasează pe primul loc în ierarhia importatorilor, cu un import de 26,14 milioane tone, stocurile finale fiind estimate la 0,66 milioane tone (comparativ cu 0,25 milioane tone în sezonul precedent).

Analiza **balanței produselor oleaginoase a UE** evidențiază următoarea structură:

- UE produce în principal semințe de rapiță (67% din producția totală de semințe oleaginoase a UE), semințe de floarea soarelui (aproape 28% din total) și soia boabe (aproape 4% din același total, în 2013/2014).

- Importul acoperă în proporție de aproape 39% consumul de uleiuri vegetale al UE, cele mai mari ponderi în importul de uleiuri al UE ocupându-le: uleiul de palmier (64% din total) și uleiul de floarea soarelui (13%), uleiurile de soia și de rapiță deținând ponderi individuale de peste 3%.

- Consumul de făinuri proteice constă în principal din făină de soia (circa 28 milioane tone în 2013/2014, față de 26,9 milioane în sezonul anterior, reprezentând 54% din consumul total de făinuri al UE) și făină de rapiță (25%).

- Importul de făinuri proteice constă în proporție de 73% din făină de soia, import care acoperă 68% din consumul de făină de soia al UE. Cu o producție de 9,8 milioane tone și un consum de aproape 28 milioane tone, Uniunea Europeană este cel mai mare importator de făină de soia, cu un volum de 19,1 milioane tone în 2013/2014 (+12,7% față de sezonul precedent). Importul de făină de rapiță este nesemnificativ, consumul fiind acoperit aproape în totalitate din producția internă.

În ceea ce privește **perspectivele pieței produselor oleaginoase**, pe baza datelor și tendințelor evidențiate de analiza pieței mondiale a semințelor oleaginoase și a pieței mondiale a uleiurilor vegetale, se poate aprecia că, cel puțin pe termen scurt, prețurile vor continua să scadă, sub influența raportului dintre cerere și ofertă, caracterizat prin creșterea mai lentă a consumului comparativ cu producția și creșterea stocurilor, deci prin disponibilități sporite de produse. Nu poate fi neglijat nici rolul factorilor conjuncturali, și în primul rând influența modificărilor posibile în condițiile meteorologice, evoluția cursului dolarului, competiția între culturi, care pot limita și chiar inversa tendința prețurilor.

În mod asemănător, perspectivele pe termen scurt și mediu ale pieței făinurilor proteice se bazează pe evoluția favorabilă a balanței mondiale: creșterea mai lentă a consumului față de creșterea producției, nivelul ridicat al stocurilor, ca și ceilalți factori menționați la analiza pieței mondiale a semințelor oleaginoase și uleiurilor, care sugerează, în absența unor factori conjuncturali perturbatori, continuarea tendințelor manifestate în prima parte a sezonului în domeniul evoluției prețurilor.

Evoluția prețurilor pe piețele analizate, ca și pe celelalte piețe ale produselor agroalimentare, va fi influențată, totodată, de starea economiei mondiale și în primul rând de situația SUA, actor de seamă pe această piață. Anul 2013 s-a dovedit a fi dificil din punct de vedere economic pe plan mondial, fiind marcat de incertitudinile cu privire la politicile fiscale din SUA și cele ale Băncii centrale americane, care - potrivit unui raport OECD din noiembrie 2013 (OECD, 2013), ca și în opinia Doamnei Lagarde (director general al FMI) - prezintă un risc ridicat pentru redresarea economiei globale. Alături de situația economico-financiară din SUA, care amenință cel mai mult economia globală în prezent, alți factori de risc sunt fragilitatea creșterii din Zona euro și situația fiscală din Japonia. Potrivit analiștilor occidentali, problemele structurale și dezechilibrele mari identificate în economia mondială s-au menținut în 2013 și continuă să se mențină.

Proгноzele pentru 2014 și pentru următorii ani sunt optimiste. Conform previziunilor Fondului Monetar Internațional, în 2014 se va înregistra o creștere economică globală de 3,6%, față de 2,9% în 2013, iar pentru perioada 2015-2018 se anticipează o creștere economică la nivel mondial de 4% (IMF, apr. 2014). Aceste creșteri se vor regăsi fără îndoială, în măsuri diferite, și pe piața produselor agro-alimentare. În opinia celor mai mulți analiști, Statele Unite ale Americii, Europa și China, care concentrează aproximativ două treimi din producția mondială și sunt principalii actori pe piețele internaționale de mărfuri, vor avea o creștere moderată în 2014.

Bibliografie selectivă:

- Conjunctura economiei mondiale. (2014). *Uleiuri vegetale și Făinuri proteice*. Institutul de Economie Mondială.
- International Monetary Fund. (2014, Aprilie). *World Economic Outlook*. Washington D.C.. Disponibil la: <http://www.imf.org/external/Pubs/ft/weo/2014/01/pdf/text.pdf>
- Ivan, I. (2013, Octombrie 4). *Lagarde: Situația din SUA amenință economia mondială*. Disponibil la: <http://incomemagazine.ro/articole/lagarde-situatia-din-sua-ameninta-economia-mondiala>
- The Organisation for Economic Co-operation and Development. (2013, November 19). *Global Economic Outlook*. Paris. Disponibil la: <http://www.oecd.org/eco/outlook/EO94/presentation.pdf>
- United States Department of Agriculture. Foreign Agricultural Service. (2014, Aprilie). *Oilseeds: World Markets and Trade*, Washington D.C.. Disponibil la: <http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/oilseed-trade//2010s/2014/oilseed-trade-04-09-2014.pdf>